

*Approbatio Licentiati BERNARDI DE LUAZES Senatoris in Regio
Tribunali Gallicæ dignissimi.*

TRACTATUM de Regia Protectione vi oppressorum appellantium à causis & Judicibus Ecclesiasticis Auctore D. FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA, ex commissione Domini, atque Domini Didaci Vela, Vicarii generalis Serenissimi Fernandi Infantis Archiepiscopi Toletani, perlegi & examinavi, nihil in eo Catholicæ fidei, Romanæ Ecclesiæ, nec bonis moribus contrarium, quinimo multa eruditionis & doctrinæ plena, valde utilia & necessaria, omnibusque tribunalibus profutura inveni. Ideo non solum typis posse, sed etiam debere mandari censeo.

Licentiatus Bernardus de Luazes.

En hecho ver el libro contenido en esta certificación, no tiene cosa contra la fe y buenas costumbres; y por lo que a mi me toca se puede imprimir. En Madrid a 21. de Junio 1623. años.

Don Diego de Vela.

*Approbatio insignis doctissimi, necnon nobilissimi D. DIDACI GONZALES DE CUENCA
ET CONTRERAS, dignissimi Senatoris in Supremo Indiarum
Consilio Catholici Regis PHILIPPI IV.*

He visto por comisión del Consejo el libro de *Regia Protectione vi oppressorum appellantium à causis & Judicibus Ecclesiasticis*, que presentó pidiendo licencia para imprimirlo el Lic. D. FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA, y no hallo cosa, que impida el darle la licencia, antes según mi parecer se le debe dar, porque el libro es muy útil, si la materia está muy exacta, docta, si agudamente tratada, de suerte que promete conocido fructo, y asegura mejor, y más plena inteligencia en ella. En Madrid a 2. de Noviembre de 1633.

Licenciado Don Diego Gonzales de Cuenca y Contreras.

IMP R I M E N D I F A C U L T A S.

JOANNES Claudio Deville, in sacra Theologia Magister, in Ecclesia S. Crucis Custos, DD. Alphonsi Ludovici du Plessis de Richelieu, Eminentissimi Cardinalis, ac Reverendissimi Archiepiscopi Lugdunensis pro-Vicarius generalis: Librum inscriptum, *Tractatus de Regia protectione vi oppressorum Appellantium à causis & Judicibus Ecclesiasticis*, Auctore D. FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA, ante in duos Tomos divisum, nunc vero in unum corpus compactum, in lucem edi facultatem concedimus. Lugduni die 2. Novembris 1646.

D E V I L L E.

C O N S E N S U S.

Librum hunc inscriptum, *Salgado de Regia Protectione, &c.* Auctore FRANCISCO SALGADO, typis mandari, & in lucem edi sumptibus LAURENTII ANISSON, Bibliopolæ Lugdunensis, Ego Regis Consiliarius & Procurator in Lugdunensi Praefectura, non impedio. Lugduni die 6. Novembris 1646.

L O R I N.

P E R M I S S I O.

Librum qui inscribitur, *Salgado de Regia Protectione*, à LAURENTIO ANISSON, typis mandari permit-timus, ac simul, ne quis citra factam ei potestatem denuò excusat, interdicimus. Lugduni die 6. Novembris 1646.

S E V E.

TRACTATUS

I TRACTATUS
DE REGIA PROTECTIONE
VI OPPRESSIONE
APPELLANTUM.

E P I L O G U S P R O O E M I A L I S.

UM protectio, & subditorum defensio cum ipso sit simul Regno ab origine orta, ita ut Regni objectum sit, & causa finalis *a*: Regnum siquidem propter protectionem vi oppressorum, non protectio propter Regnum, *b* c. i. preludio *1*, aut Regem creatum est à Rege Regum & Domino dominantium Deo: *a n. 40.* usque ad ab ipsòque supremis Principibus temporalibus ita sit datum *b*: efficit, ut *fin. preludii*.
Vassallorum defensio provide meritoque proprium Regis officium dicatur *c*, attribu-*c a n. 92. in d.c. 1.*
tum naturale inhærens viceribus regiminis, & qualitas infixa offibus, ac substantiae dia-*d d. c. 1. à n. 53.*
dematis, ita ut regimen, & protectio unum sit effectum continens, indissolubile, & inse-*& sub n. 87. & n.*
sparabile, quæ nec à Rege tolli possunt, nec à regimine (cujus est anima) separari, *97. & à n. 310.*
nisi simul & cum Regno eradetur *d*; quia de regalibus est in signum competens su-*& c. 2. à n. 37.*
prema potestatis, quam sequitur sicut umbra corpus, & qualitas subjectum *e*, quam *cum pluribus seq.*
Protectionem omni jure, naturali *f*, divino *g*, & positivo, tam Canonico, quam Civili *e c. 1. n. 97. & c.*
h, Rex supremus exhibere adstringitur vassallis oppressis, non solum laicis, sed multò fortius Ecclesiasticis personis *i*, tum tanquam Dei Ministris, & majori defensione indigenibus, non utentibus materialibus armis, sed spiritualibus tantum; nempe, lacrymis, jejunii, orationibus, carnisque maceratione, & sui ipsorum abnegationem, nec *j. per totum*, & non modestiam & charitatem profitentibus: tum etiam, quia sunt pars populi, membra, *precipue à n. 79.*
& cives Reipublicæ temporalis in ordine ad defensionem, & protectionem naturalem *88.*
k, cuius privilegiis gaudent, & ut tales tenentur ad observantiam legis politicae con-*g à n. 99. cum*
cernentis bonum publicum, ut universam laicorum simul, & Clericorum utilitatem *seqq. ibid.*
h d.c. 1. à n. 96.
seu conservationem, non vi compulsiva, sed vi directiva dumtaxat *l*, ad quorum *n. plurib. seq.*
defensionem, & protectionem ex debito officii & merito charitatis *m*, & omni *i d.c. 1. prelud. 2.*
jure tenetur Rex, cuius manus murus est Ecclesia *n*, pax Clericorum, salus po-*à n. 57. & à n. 70.*
puli, vita vassallorum, caput subditorum, tutor Reipublicæ, & præsidium Christi-*k d.c. 1. à n. 58.*
an. 57. & à n. 70.
Christianæ Religionis: ad ipsum igitur omnes promiscue, tam Clerici, quam Laici *cum aliis plurib.*
necessitate adstricti, & vi oppressi pro auxilio, & defensione naturali meritò confu-*in d. prelud. 2.*
giunt *p*, ut propulsetur tollaturque & levetur violentia sibi illata à judice Ecclesiastico, denegante legitima appellatio[n]i delationem, suamque sententiam indebitè, & jure reluctante exequente, suis bonis spoliante appellantem, carceréque, & *m à n. 95. ibid. &*
censuris iniquè plectente; usurpando superioris jurisdictionem, & privando oppres-*n. 84. & 88.*
sum naturali defensione, ne possit ad superiorem recurrere pro medela sua iniquitas, & injustitia *q*; quia quemadmodum ipsi appellant omni jure præcipue naturali *n d. cap. 1. à n.*
fit permisum, ac licitum propulsare violentiam, & resistere judici exequi violenti *70. & 75.*
o De omnibus iis violenter & de facto contra jus sententiam *r*: multò fortius sibi licitum erit, imò urbanus faciet ad Princem Supremum recurrere *s*: qui absque ullo scandalo violen-*atributis latè in*
tia resistat, præstet auxilium & defensionem naturam, cuius proprium officium est; *p Disputatur in*
ex hoc enim recursu ad Regem nullatenus infringitur libertas Ecclesiastica prout nec *cap. 2. à n. 6.*
indirectè in minimo diminuitur, nec impeditur Ecclesiastica jurisdicção, sed imò potius *q late prelud. 4.*
augetur, & ampliatur *t*, cùm finis hujus charitativi subsidii, & Regii recursus in totum *d.c. 1. à n. 181. &*
directè tendat, ac etiam præcipue in ejus conservationem, utilitatem & authorita-*seqg. & de supra-*
Salgado de Protect. Reg. *A tem n. 84. & supra. 3.*

Epilogus.

t. D.c. i. à n. 85. tem, debitus superiori Ecclesiastico honor deferatur: ne vilipendatur ex impedimento
 s. Ibidem à n. 90. cursus negotiorum ad Sedem Apostolicam, utque omnia conserventur in eodem statu,
 t. Ibidem à n. 149. quo reperiuntur tempore prolatæ sententiæ (appellatio legitima pendente, & juris
 & à n. 239. & n. 306. & à n. 354. dictione judicis suspensa) ne pax publica turbeatur, & bonum publicum detrimentum
 u. à n. 238. & 242. patiatur. Ex quo colligitur, quod ipse judex Ecclesiasticus est qui jurisdictionē impedit
 a. Ibid. à n. 723. a. vilipendit, atque infringit jurisdictionem Ecclesiasticam, qui cùm suam habeat suspen-
 b. D.o. preludio. sam, velit superioris usurpare, ea que abutendo ulterius contra omnia juris canonici &
 per totū à n. 193. Sanctorum Patrum decreta, necnon oeconomica concilia attentare, vi opprimendo; ad
 cum sequentibus hoc enim exhibendum regium auxilium, & præbendam protectionem vi oppresso Rex
 usque ad finem, nullatenus aliquo uitetur vestigio, seu umbra jurisdictionis b, sed sub meritis limitibus de-
 cum pluribus nu- fensionis naturalis continetur, nihil enim in hujusmodi cognitione reperietur jurisdictionis
 meritis seqq. ubi tionale, quia est nuda potestas, naturalis defensio, auxilium politicum, oeconomica tui-
 multa seiu dig- tione, permitta facultas, & licita vis; charitativa protectio, propugnaculum violentiae, asy-
 nissima.
 c. De iis recursus lum vi oppressorum, tutus accessus, legitimus recursus, vis protectiva, ac propulsiva, qua
 cognominibus & vis injusta à Principe Supremo propulsatur, atque repellitur c; cuius proprium officium
 qualitaribus c. 2. est, vi oppressos liberare, de facto quidem nullo juris, sed judicii ordine servato: sed ex-
 num. 3. tradicitaliter per rei evidentiam d cuncta celeriter expedientur e, cùm Principes &
 d. C. 2. à num. 95. ejus supremi Senatores non cognoscant de justitia, aut in justitia gravaminis, & senten-
 e. Prout clare ap- tie f, sed dumtaxat de natura, & qualitate appellationis: an legitima sit, & à jure per-
 paret ex modo missa, talis, ut utrumq; retineat effectum devolutivum & suspensivum g, præstetque judi-
 procedendi appo- ci impedimentum ulterius in causa procedendi, ad illumq; dumtaxat finem, ut tollatur
 sito in c. 2. à prin- violentia facta ab ipso judice violenter exequendo, & attentando h. Interimque dum
 cipio, ubi sepe di- ximus à n. 121. recurrunt ad superiorem pro juris remedio, conquiescat in causa, donec sibi illam ulte-
 n. 130. & 104. riū remittat i, vel aliter superior de jure censeat, cui tota cognitionis super eadem causa
 f. D.c. 2. à n. 104. tam circa legitimatem, admissibilitatem, vel repulsionem appellationis, quam super
 & à n. 121. & à justitia negotii principalis reservatur k, nullo habito respectu ad decretum tribunalis
 n. 180. cum seq. Regii, directum inferiori, quo sive dictum sit, vim non fieri in exequendo, sive aliter, quia
 g. Ut in locis pro- ximè citatis ad tale decreto respectu superioris nihil adstringit l, cùm imò in ejus favorem potius
 num. 180. & à latum sit, ut liberè, & absque inferioris impedimento, queat in causa procedere, & dum-
 num. 217. taxat ad illum effectum celerrimam illam Senatus adhibet extra judiciale cognitionis
 h. D.c. 2. à n. 186. nem, (duraturam momento m) ex actorum originalium n (qua gesta fuisse apparent
 cum seqq. ab Ecclesiastico) & non aliorum quorumlibet o, inspectione, quantumvis legitimorum,
 i. N. 198. & supr. non enim talē decretem etiam illius articuli violentiae respectu, facit instantiam, nec
 k. à n. 183. & transit in rem judicatam, sed retinet propriam naturam actus extrajudicialis, Aliter e-
 188. & à n. 190. nim dicere, foret absurdum, & attribuere jurisdictionem regio recursui, qui nullo modo
 usque ad n. 198. & c. 8. à n. 38. jurisdictionis aut judicij capax est, nec illa ullo modo indiget, nec subjecta materia illa
 1ibid. à n. 194. & patitur, nec ratione materiæ, nec ratione formæ q. Ratione materiæ, quoniam admissibili-
 eadem i. p. c. 8. à litas, vel non admissibilitas appellationis, quatenus tangit judicem à quo, est quid facti,
 n. 41. & sursum. cuius cognitionis jurisdictione non eget, nec circa hoc declaratio inferioris parat partibus
 m. D.c. a. n. 104. præjudicium, nec transit in rem judicatam, quominus judex superior de appellatione
 & seqg. & n. 91. cognoscens, queat prout sibi de jure visum fuerit, revocare r; & ita de hoc decreto tri-
 & n. 198. & supr. bunalis judicandum est, quoad judicem superiorem, ac si de facto ab ipso gestum sit ju-
 n. C. 2. à n. 95. cu plurimis seqg. dice inferiori cessante recursu & regio decreto, maximè cum ipsi faciendum semper
 n. Ibid. à n. 120. remittat regius Senatus, ac insuper quoniam repositionem attentati, & eorum, quam gesta
 p. Loco citato à fuere appellatione pendente, non est necessaria jurisdictionis, sed factum sufficit judicis
 n. 191. & eadem attentantis, jurisdictione parentis, mediante legitima appellatione ab eo interjecta, tum
 i. p. c. 8. à n. 28. etiam quia Principibus temporalibus Christianis protectio Clericorum, & Ecclesiæ
 cum multis seqg. commendata est à Deo, Summisque Pontificibus, & sic non jurisdictionis, cui enim com-
 q. D. cap. 2. late- mendata est alicuius protectio, non intelligitur concessa jurisdictione in eum, sed defen-
 a. num. 202. sio ab oppressionibus dumtaxat. Hæc siquidem potestas in tollenda vi consideratur
 r. Cap. 1. à n. 211. eum multis seqg. in Principe, ac in tutori, cui minor non subest jurisdictionaliter, sed quoad defensio-
 f. D.c. i. à n. 218. nem, protectionem nudam n, in Patre respectu filiorum, in Domino respectu fami-
 & c. 2. à n. 87. & lorum, quorum est potestas absque jurisdictione x. Ratione formæ etiam hæc cogni-
 latius i. p. c. 3. a. tio per viam violentiae dicitur extrajudicialis, & absque vestigio seu umbra jurisdictionis
 n. 10. & q. adu. 23. t. Exactè probatio per sua principia usque ad sui finem, etenim ad simplicem oppressi libellum que-
 tur in d. c. 1. à n. 11. rimonialem, non criminalem (quia nec in punitione, sed nuda protectione, & natu-
 205. cum seqg. rali defensione concludit y) permisum tam clericu, quam laico z: expeditur provi-
 u. C. 1. à n. 203. visio ordinaria aa, qua certè quædam monitio est directa judicii, ut iterum causâ me-
 x. C. 1. à n. 278. lius considerata, informetur de natura & qualitate appellationis, cui, legitimam si
 & supr. repererit, deferat, atque post eam, aut intra tempus ad appellandum gesta reponat bb,
 y. D. c. 2. à n. 54. quod si secus putarit, processum mittat originalem, integrum, & sine diminutione cc, ex
 cuius

Proemialis.

e. ejus inspectione manifestè & notoriè detegitur violentia judicis, a, quia quod ex eo
 z. Ibid. latè à nu- appare, notoriè apparere dicitur b, hæc enim actorum exportatio cùm fiat ad Curia
 mero 46. ubi dis- instructionem ad animique sui motum informandum, jure dicitur extrajudicialis
 puratur. a. Ibid. à n. 82. cognitio c, in qua nullius requiritur citatio d; quæ violentiae probatio aliter deducen-
 da non est, nec illo pacto à Senatu Regio admittenda e, & eadem ordinaria intimatæ
 f. Ibid. à n. 89. ibid. tur parti non in vim citationis, quia illum non arctat, nec causa citationem requirit g, cc Exactæ tracta-
 quia nullius allegatio, exceptio, testiūque repulso admitti potest h; sed utriusque tur hæc i. p. c. 2. s.
 partis justificatio ex actis gestis jun coram Ecclesiastico judge detegenda est, quod 2. per totum, &
 parte absente recte geri potest; sed est quadam certioratio, & monitio extrajudicialis c. 8. per totum.
 i, & privata, ut ille certus sit de traductione, & exportatione processus ad Curiam, a D. c. 2. à n. 95.
 ut sui sua putaverit interesse, possit (si velit) ad eandem Curiam coire, k quæ certio- b Ibid. à n. 110. &
 ratio, & monitio adeò extrajudicialis est, ut etiam à judge carente jurisdictione, & 3. p. c. 9. a. princí- alias incapace respectu certiorati licet geri potest l: processusque cum ad Senatum pio & per plures
 perveniat, statim, & absque aliqua dilatione inspicitur, ex eoque certiorantur Se- columnas.
 natores de natura, & qualitate appellationis, an habeat utrumque effectum, vel c. 1. praludio s.
 non m, (secundum quæ nos accuratè per varias questiones in discursu hujus tracta- fundamento 4. à
 tus, ubi plus centum, & quinquaginta questiones à nomine tactæ disputantur) ex n. 215. & c. 2. à
 quo detegitur violentia, quia si appellatio suspendat, ut legitima ejus jurisdictionem d Late d. c. 2. à
 violenter exequitur, & attentat in procedendo; quare appellatio ipsa est præcisum, n. 137. & seqq.
 & necessarium principium ac fundatum hujus Regii recursus n, quia ubi deficit e Ibid. à n. 110.
 non potest cadere nec appellationis delatio, nec delationis negatio, nec attentata cun seqq. & supr.
 exequatio, & per consequens deficit violentia, super quibus fundatur, cuius me- & i. p. c. 3. à n. 29.
 diante non aliter regia protectio invocatur, & auxilium exhibetur. Et licet in ex- cum multis seqq.
 quatione, & attentato consistat perfecta vis o; tamen ad hujusmodi recursum, re- f. C. 2. à n. 129.
 giam protectionem, & defensionem naturalem invocandam, sufficit timor ipsius g Ibid. à n. 139.
 exequationis & attentati p, qui satis evidenter detegitur ex denegata delatione le- & sursum.
 gitimæ appellationis, qui ex eo animi deliberatio cognoscitur, quæ sola facit licitam h. D. c. 2. à n. 140.
 defensionem & propulsionem violentiae q, sive pars est, principium, & præparatio i. D. c. 2. à n. 119.
 ad perfectam violentiam, & tandem processu inspecto multifariam decernunt Senato- cun seqq.
 res, vel vim fecisse, vel vim non fecisse judicem Ecclesiasticum, vel aliter secundum k Ibid. à n. 133.
 statum processus, & quod ex eo justius queat colligi r, expeditur provisio, quam judi- l Ibid. à n. 131.
 ci Ecclesiastico intimatam statim (prout jaceat) adimplere, & obedire teneat cum 180. & seqq.
 effectu s, non verbaliter tantum t, alias expeditur oppresso secunda jussio cum com- n. Ibid. à n. 64. cum
 minatione amissionis, originis & bonorum temporalium u, quæ comminatione & multa alis pluribus.
 exequitur in eum; si ulterius protinus fuerit & inobediens x, cùm Ecclesiastici te- o Late tract. in
 neantur, omnino obtemperare mandatis Principium y. Quod si hujusmodi poenarum 1. p. c. 6. à pr. &
 comminatio Principi permissa non fuisset: inutilis foret regii recursus invocatio, quia p D. c. 6. à n. 12.
 raro aut nunquam desisteret judex à semel illata violentia z. Quare cùm sit penitus cum multis seqq.
 necessarium ad consequendum permisum & salubrem finem hujus cognitionis & de- & c. 1. n. 191.
 fensionis naturalis, Principi per consequens intelligitur concessa aa; tum quia secun- q. Diximus in d.
 dum Philosophum natura non debet esse destituta remedii ad sui conservationem bb, r Decretorum for-
 tum etiam quia Christus verus Deus, cuius opera perfecta sunt, imò & quilibet pru- mulæ, quibus jux-
 dens gubernator, qui committit vices suas alicui, vel suam potestatem delegat; con- ta casum varie-
 sequenter dat potestatem ad omnia, quæ necessaria sunt ad illum finem perfectè tatem utitur Se-
 consequendum cc. Hic insuper regius recursus, dum provenit ex visceribus, origine natus plenè & fi-
 & fonte perenni & incommutabili juris naturalis, duo vim vi repellere licet; quatenus est vera defensio, & natus est vera defensio, & nuda protectio: si sub limitibus legitimæ & naturalis defensio- & deliter sunt des-
 nis contingatur, atque cum moderamine incipiat tutela exerceatur dd; nec repugnat cripes in d. c. 2. à
 dispositioni Consilii Tridentini ee, nec Bullæ in Coena Domini ff, imò servata forma f. D. c. 2. à n. 263.
 miro modo inventa, ab urgenti necessitate, & eminenti periculo gg; statim ut meum, & & seqq.
 tuum fuit inter homines introductum, & per immemorialem consuetudinem hh mix- t. Lausime hac i.
 tam Clericorum, & laicorum à vi oppressis conservatam ii, à pluribus Rotæ decisionibus p. c. 2. §. 1. per
 approbatu hic recursus est, & licet judicatus kk. Imò Martinus V. Pontifex Maximus rosum.
 anno sui Pontificatus 12. exp̄s̄ per Bullam declaravit ad instantiam Regis Fran- u. C. 2. à n. 63.
 coum; hunc legatum casum protectionis cognitionis per viam violentiae, esse præser- cum multis seqq.
 vatūm à Bullarum censuris, quibus iudicantur judices seculares cognoscentes de cau- x. Dixi exacte d.
 fis clericorum ll, ac insuper præservata intelligitur consuetudo immemorialis mm, seqq.
 quæ super hoc steterit; quia potius declarativa est juris naturalis, quam novi juris in- y Ibid. à n. 267.
 Salgado de Protec̄t. Reg. A 2 ductiva z Ibid. à n. 285.
 aa Eodem c. 2. à n. 289. ubilatè probatur bb à n. 279. cc Ibid. à n. 293. & ad propositiū multa superius & infra per multos numeros.
 dd c. 1. à n. 243. cū multis seqq. & c. 2. à n. 6. & aliis & à n. 285. ee De quis c. 1. à n. 28. cui respondet ibi à n. 22. cum seqq. ff.
 De qua d. c. 1. n. 30. cui satisfit à n. 232. & à n. 309. & c. 2. à n. 280. gg c. 2. à n. 19. hh c. 1. à n. 121. cum multis seqq. &